

Sporočilo za javnost

TERAPEVTSKA PLAZMAFEREZA ZA LEDVIČNE IN NEVROLOŠKE BOLNIKE

Ljubljana, 10. januar 2012 - **Plazmafereza je bolj znana kot postopek zbiranja plazme, pri kateri se izloči plazma in vrne krvne celice nazaj v krvni obtok. Manj znano pa je, da se plazmaferezo uporablja kot obliko zdravljenja nekaterih ledvičnih bolnikov, sedaj pa tudi nevroloških, hematoloških, gastroenteroloških in drugih bolnikov.**

Terapevtska plazmafereza je dejavnost, ki je v UKC Ljubljana v Centru za akutno in komplicirano dializo Kliničnega oddelka za nefrologijo Interne klinike močno razvita. Do lanskega leta, ko so pričeli opravljati terapevtsko plazmaferezo tudi v Mariboru, je bil UKC Ljubljana edina bolnišnica, ki je opravljala takšen način zdravljenja bolnikov.

Terapevtska plazmafereza za najrazličnejše bolnike

S plazmaferezo zdravimo bolnike z imunsko povzročenimi boleznimi ledvic, ki v kratkem času lahko toliko okvarijo ledvice, da pride do ledvične odpovedi in dialize. Prav tako zdravimo bolnike s prizadetostjo živčevja, ki se kaže v ohromelosti, in ki jih skupaj z nevrologi uspemo spet postaviti na noge. Pri trombotični trombocitopenični purpuri (TTP) pride do zamašitev drobnih žil v raznih organih. Najusodnejše je dogajanje v možganih, ki brez plazmafereze v 80 % pripelje do smrti. Plazmafereza je smrtnost teh bolnikov zmanjšala na manj kot 10 %. Membranska plazmafereza pomaga bolnikom z odpovedjo jeter preživeti do takrat, ko jim presadijo nova jetra in jim s tem rešijo življenje. Pomembno vlogo ima plazmafereza tudi pri odstranjevanju patološko visoke koncentracije beljakovin, kar moti prekrvavitev možganov z možnimi najhujšimi posledicami, pa tudi pri zdravljenju trdovratne oblike zavračanja presajene ledvice. Z odstranjevanjem zelo visokih koncentracij maščob v krvi, ki povzročajo akutno vnetje trebušne slinavke, skrajšamo čas zdravljenja in hitrejše okrevanje z manj zapleti

Kaj je terapevtska plazmafereza?

Donorsko plazmaferezo so v transfuzijskih ustanovah pričeli uporabljati za pridobivanje raznih frakcij krvi (npr. sveže zmrznjene plazme, trombocitne plazme, koncentriranih eritrocitov) v zgodnjih 1950 letih.

Terapevtska plazmafereza se je v svetu razmahnila po letu 1976, v UKCL pa smo prvo terapevtsko plazmaferezo napravili skupaj z Zavodom za transfuzijo krvi leta 1980. Z

razmahom membranske tehnologije smo 1982 v Centru za akutno in komplicirano dializo KO za nefrologijo Interne klinika pričeli samostojno pot zdravljenja s plazmaferezo. Pri zdravljenju s plazmaferezo smo namreč izkoristili znanje zunaj telesnega krvnega obtoka, ki se uporablja pri hemodializi, vključno z žilnimi pristopi in antikoagulacijo, ki so vsi nujni pogoji za uspešno izvedbo plazmafereze in uspešno zdravljenje bolnikov. V principu gre za odstranjevanje bolnikove plazme, v kateri so škodljive snovi, večinoma beljakovinske makromolekule, ki se jih zamenja z nadomestno tekočino.

Sprva smo zdravili hitro potekajoča imunska vnetja ledvic (glomerulonefritisi), ki so se brez plazmafereze in ostalega zdravljenja večinoma končali z ledvično odpovedjo in odvisnostjo od dialize. V kasnejših obdobjih razvoja plazmafereznega zdravljenja so se ob membranski plazmaferezi pričele uveljavljati bolj selektivne metode odstranjevanja bolezenskih beljakovin in drugih snovi, kot so npr. LDL afereza (uvedena 1990), ki odstranjuje iz krvi prevelike količine holesterola in imunska adsorbicija (uvedena 1994), ki še bolj učinkovito kot membranska plazmafereza, odstranjuje beljakovine, ki povzročajo vnetja raznih organov, tako ledvic kot živčevja.

Število plazmaferez v UKCL narašča

Leta 2000 smo napravili skupaj 286, leta 2005 410 in leta 2010 657 terapevtskih plazmaferez. V letu 2011 smo napravili 1.120 plazmaferez, kar kaže na velike potrebe raznih klinik v UKCL za to obliko terapevtske dejavnosti. Letos se nam bo izpolnila želja, da dobi terapevtska plazmaferezna dejavnost svoje prostore v neposredni soseščini dializnega centra, kar bo velika pridobitev, ne samo za osebje in UKCL, ampak predvsem za bolnike. Terapevtska plazmaferezna dejavnost bo tako dobila svoj Oddelek.

Dodatne informacije:

Prof. dr. Rafael Ponikvar, dr. med., višji svetnik

Center za akutno in komplicirano dializo

KO za nefrologijo Interna klinika

Tel.: 522 22 98